

Hadiyth Ya 71

Jikinge Na Moto Japo Kwa Tende Au Neno Jema

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقٍ تَمَرَّةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدُ فِي كُلِّهَا طَيِّبًا)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa 'Adiyy bin Haatim (رضي الله عنه) amesema: Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Ogopeni moto japo kwa nusu tende, na usipopata basi kwa neno jema**)).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kuogopa na kujikinga na moto kwa kila njia, ikiwa kubwa au ndogo mno vipi kwani ni mkali mno! ((**Sema, Moto wa Jahannam ni mkali zaidi lau wangkuwa wanafahamu**)).²

﴿ يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَأْمُنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيْكُمْ نَارًا وَقُوْدُهَا أَنْنَاسُ وَأَحْجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَئِكَةٌ غَلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمْرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمِرُونَ ﴾

((**Enyi mliaoamini! Jiokoeni nafsi zenu na ahli zenu kutokana na moto ambaao kuni zake ni watu na mawe. Wanausimamia Malaika wenye nguvu, wakali, hawamuasi Allaah kwa amri Zake na wanatenda wanayoamrishwa**)).³

2. Yapendeza kutoa sadaka japokuwa kidogo mno [Al-Baqarah 2: 110, 273, Aal-'Imraan 3: 30, At-Tawbah 9: 121, Al-Muzzammil 73: 20].
3. Neno jema ni sadaka anaposhindwa mtu kumpa sadaka muombaji. [Al-Baqarah 2: 263, Adhw-Dhuuhaa 93: 10].
4. Kutokudharau au kuacha kutenda jema lolote japo kama ni dogo mno vipi. [Al-Zalzalah 99: 7, Maryam 19: 76]. [Rejea Hadiyth namba 11].
5. Neno jema linaunganisha nyoyo za Waumini na kujenga mapenzi [Aal-'Imraan 3: 159], na linaweza kumuingiza kafiri katika Uislamu.

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² At-Tawbah (9: 81).

³ At-Tahriym (66: 6).

6. Muumin daima ni mtendaji mema, kubwa na dogo, na haachi wala hachoki. [Ibraahiyim 14: 24-25].

Hadiyth Ya 72

Toeni Salaam, Lisheni Chakula, Ugeni Undugu, Swalini Tahajjud, Mtaingia
Peponi Kwa Amani

عَنْ أَبِي يُوسُفَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ, أَفْشُوا السَّلَامَ, وَأَطْعُمُوا الْطَّعَامَ, وَصَلُّوا وَالنَّاسُ نِيَامٌ, تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ))

رواه الترمذى وقال: حديث حسن صحيح

Imepokelewa kutoka kwa Abu Yuwsuf 'Abdullah bin Salaam (رضي الله عنه) amesema: "Nilimsikia Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآلها وسلم) akisema: ((**Enyi watu! Toeni [amkianeni kwa] Salaam! Na lisheni chakula, na ungeni undugu [na jamaa wa uhusiano wa damu], na swalini wakati watu wamelala, mtaingia Peponi kwa amani**)).⁴

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Maamkizi ya Kiislamu, kulisha watu, kuunga undugu na kuamka usiku kuswali, ni sababu mojawapo ya kumuingiza Muislamu Peponi, nayo ni mambo mepesi kabisa kuyatenda.
2. Amri, umuhimu na fadhila za kuamkiana kwa maamkizi ya Kiislamu [An-Nisaa 4: 86, An-Nuwr 24: 27-28]. [Reja Hadiyth namba 42].
3. Sisitizo na himizo la kulisha maskini chakula [Al-Insaan 76: 8-10, Al-Haaqah 69: 34, Al-Fajr 89: 18, Al-Maa'uwn 107: 3].
4. Maamrisha ya kuunga udugu na maonyo ya kukata undugu. [Al-Baqarah 2: 27, Ar-Ra'd 13: 21, 25, Muhammad 47: 22-23, [Rejea Hadiyth namba 38].
5. Umuhimu wa Swalaah za usiku (Qiyaamul-Layl, tahajjud, taaraawiyh) [As-Sajdah 32: 16-17, Adh-Dhaariyaat 51: 16-18. [Hadiyth: ((**Swalaah iliyo bora kabisa baada ya Fardh ni Swalaah ya usiku**))].⁵
6. Kuamka kuswali usiku ni mionganoni mwa sifa za Waja wa Ar-Rahmaan [Al-Furqaan 25: 63-64].

⁴ At-Tirmidhiy na amesema: Hadiyth Hasan Swahiyh.

⁵ Muslim.

7. Waamkao usiku kuswali hawako sawa na waja wengine. [Aal-'Imraan 3: 113, Az-Zumar 39: 9].
8. Kuamka kuswali usiku ni amri za Allaah (سبحانه وتعالى). [Qaaf 50: 39-40, Al-Insaan 76: 25-26, Al-Israa 17: 78-79, Al-Muzammil 73: 3-4].

Hadiyth Ya 73

Kutaja Jina Unapoulizwa 'Nani Wewe' Mlangoni

عن جابر (رضي الله عنه) قال: أتى النبي صلى الله عليه وسلم فدقق بابه فقال: ((من ذا؟)) فقلت: أنا. فقال: ((أنا أنا؟)) كأنه يكرهها. - متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Jaabir (رضي الله عنه) ambaye amesema: "Nilimwendea Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) nikagonga mlango aksauliza: ((**Nani huyu?**)) Nikajibu: "Mimi". Akasema: ((**Mimi, mimi!?**)) kama kwamba alikuwa amechukia."⁶

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kubisha mlango ni mionganini mwa tabia njema baina ya Waislamu na amri kutoka kwa Allaah (سبحانه وتعالى) na Mjumbe Wake (صلى الله عليه وآلله وسلم).

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيوْتَكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴾ فَإِن لَّمْ يَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِن قِيلَ لَكُمْ أَرْجِعُوهَا هُوَ أَرْجِعَنِي لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

﴿ عَلَيْمٌ ﴾

((Enyi mlionamini! Msiingie nyumba ambazo si nyumba zenu mpaka muombe ruhusa [mpige hodi] na muwatolee Salaam waliomo humo. Hayo ni bora kwenu huenda mtakumbuka)) ((Na kama hamtamkuta humo yeyote, basi msiingie mpaka mruhusiwe. Na mkiambiwa: "rudini" basi rudini. Hili ni takaso kwenu. Na Allaah Anajua vyema mnayoyatenda)).⁷

[Rejea pia: Aaya An-Nuwr 24: 59].

2. Kubisha ni mara tatu, na asipojibiwa, basi anapaswa asiingie bali arudi na kwenda zake. [An-Nuwr 24: 28].

⁶ Al-Bukhaariy na Muslim.

⁷ An-Nuwr (24: 27-28).

3. Ni Sunnah kujitambulisha jina au umaarufu wake mtu anapoulizwa jina lake baada ya kugonga mlango.
4. Inachukiza kujibu ‘mimi’ au vyovyote vinginevyo bila ya kutaja jina linalokutambulisha.
5. Kujitambulisha jina inatakiwa pia katika hali nyinginezo kama mtu anapokutana katika kiza cha njiani n.k akaulizwa jina lake.
6. Mafunzo haya ni sawa na mafunzo kutoka kwa Jibriyl (عليه السلام) alipotaka idhini ya kuingia katika kila mbingu, alipoulizwa: “**Nani?**” Akajibu: “**Mimi Jibriyl.**” “**Nani yuko na wewe?**” Akajibu: “**Muhammad.**”
7. Mafunzo pia kutoka kwa Maswahaba Abu Dharr na Ummu Haaniy (رضي الله عنهما) katika hali mbalimbali, walipomsalimia Mtume (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) akawauliza: ((**Nani?**)) wakajibu kwa majina yao [Kila mmoja ametajwa katika Hadiyth ya pekee].

Hadiyth Ya 74

Yapendeza Kupiga Chafya Na Yachukiza Kupiga Miayo

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَطَاسَ وَيَكْرَهُ الشَّأْوِبَ، فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ تَعَالَى كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ "يَرْحُمُكَ اللَّهُ" وَأَمَّا الشَّأْوِبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَشَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلَيْرِدُهُ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَشَاءَبَ ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ)) البخاري

صلى الله (رضي الله عنه) kwamba Mtume amesema: (*Hakika Allaah Anapenda chafya na Anachukia kupiga miayo. Anapopiga chafya mmoja wenu akamhimidi Allaah Ta'ala ni wajibu kwa kila Muislamu anayemsikia kumwambia: "Yarhamuka Allaah" – Allaah Akurehemu. Ama kupiga miayo, hakika hivyo ni kutoka kwa shaytwaan, basi anapopiga miayo mmoja wenu ajizuie kadiri awezavyo. Mtu anaposema: "Aaawh" shaytwaan humcheka*).⁸

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kufanya Anayoyapenda Allaah (سبحانه وتعالى) na kuacha Anayoyachukia.
2. Inapasa Kumuombea Rahma Muislamu anapopiga chafya baada ya kumhimidi Allaah (سبحانه وتعالى), kwani ni Sunnah na mionganini mwa haki baina ya Waislamu [Hadiyth: (*Haki ya Muislamu kwa nduguye Muislamu ni tano: Kujibu Salaam, kumtembelea mgonjwa, kulisindikiza jeneza, kuitikia mwito na kumuombea mwenye kupiga chafya*)].⁹
3. Waislamu kuombeana du'aa za Sunnah katika kupiga chafya; anayepiga chafya na anayemsikia mwenzewe [Tazama Kitabu cha Hiswnul-Muslim].
4. Kupiga chafya ni mionganini mwa neema za Allaah zisizohesabika. Hivyo inapasa kumshukuru, kwani inahusiana na afya ya binaadamu.

⁸ Al-Bukhaariy.

⁹ Al-Bukhaariy na Muslim.

﴿ وَإِنْ كُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَنَ لَظَلُومٌ ﴾

كَفَّارٌ

((Na Akakupeni kila mlichokiomba. Na kama mkihisabu neema za Allaah, hamtaweza kuzihisabu. Bila shaka mwanadamu ni dhalimu mkubwa asiyé na shukurani)).¹⁰

5. Kujihamasisha sababu zitakazomfanyisha mtu apige chafya na kuzuia kwenda miayo; mazoezi ya mwili, kutokula hadi mtu ashibe mno, uvivu na kadhalika.
6. Masisitizo ya kuzuia mdomo mtu anapopiga miayo, nayo ina manufaa ya kiafya kwa binaadamu kuzuia viini vya maradhi (vijidudu) kuingia mdomoni.
7. Uislamu unasisitiza afya na usalama wa binaadamu.
8. Kujiepusha na kila jambo bayá analopenda shaytaan.
9. Maagizo yote yanayotolewa na Allaah (سبحانه وتعالى) na Mtume (عليه وآله وسلام) ni kwa maslahi yako kwa hiyo usipuuze kabisa.

¹⁰ Ibrahiym (14: 34).

Hadiyth Ya 75

Mwenye Kuakhirishia Au Kusamehe Deni, Atakuwa Katika Kivuli Cha Allaah Siku Ya Qiyaamah

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ, أَظْلَلَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ طَلْلَ عَرْشِهِ يَوْمًا لَا طَلَلَ إِلَّا طَلْلٌ)) رواه الترمذى وقال حديث حسن صحيح

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) ambaye amesema: "Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Atakayemuakhirishia mwenye usiri [wa kulipa deni] au akamsamehe, Allaah Atamfunika kivuli Siku ya Qiyaamah chini ya kivuli cha 'Arshi Yake, Siku ambayo hakutakuwa na kivuli isipokuwa kivuli Chake**)).¹¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Uislamu unafunza kuoneana huruma katika hali ya dhiki kama kusamehe mtu deni lake.
2. Fadhila kwa aliye na wasaa wa mali kusamehe deni kupata malipo mema Aakhirah na hiyo ni sifa ya Muhsin na kughufuriwa dhambi. [Aal 'Imraan 3: 134, An-Nuwr 24: 22].
3. Himizo la kusameheana deni, ima kuakhirisha wakati wake ulioahidiwa au kulisamehe lote.

﴿ وَإِنَّ كَاتَبَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظَرَ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾

((Na kama [aliyekopa] ana dhiki [hawezo kulipa] basi [anayedai] angoje mpaka afarijiike. Na kama nyinyi [mnaodai mkizisamehe deni zenu] mkazifanya sadaka, basi ni kheri kwenu, ikiwa mnajua haya)).¹²

4. Malipo yanalingana, kama ilivyo kwamba mwenye deni anapomuondoshea dhiki mwenziwe duniani ya kulipa deni, naye pia Allaah (سبحانه وتعالى) Atamuondoshea dhiki Aakhirah. [Rejea Hadiyth namba 23].

¹¹ At-Tirmidhiy na amesema Hadiyth Hasan Swahiyh.

¹² Al-Baqarah (2: 280).

5. Kuakhirisha au kusamehe deni ni mojawapo wa fadhila za kujipatia kivuli cha Allaah (سبحانه وتعالى) Siku ambayo jua litakuwa karibu mno na joto lake halitoweza kuvumilika. [Rejea Hadiyth namba 43. Pia ((*Watu saba ambao Allaah Ta'ala Atawafunika katika kivuli Chake, siku ambayo hakutakuwa na kivuli ila kivuli Chake; Imaam (kiongozi) muadilifu, kijana ambaye amekulia katika 'Ibaadah ya Mola wake, mwanamume ambaye moyo wake umegandana [au umeambatana] katika Misiki, watu wawili wanaopendana kwa ajili ya Allaah wanakutana kwa ajili Yake na wanafarikiana kwa ajili Yake, na mwanamume aliyetakwa na mwanamke mrembo akasema: Mimi namkhofu Allah, na mwanamume aliyetaa sadaka yake akaificha hata mkono wa kushoto usijue nini ulichotoa mkono wa kulia, na mwanamume aliyemkumbuka Allaah pekee macho yake yakatokwa machozi*)).¹³
6. Muumin anapaswa ajiepushe na uchoyo, ubakhili wa nafsi na badala yake kuwapendelea wenziwe wapate anachokihitaja yeye, ili apate kuwa mionganii mwa watakaofaulu. [Al-Hashr 59: 9, At-Taghaabun 64: 16, Kisa cha Abu Twalha na Ummu Sulaym Rumayswaa' bint Milhan walipopata wageni wakawakirimu ilhali wao walikuwa wana njaa].

¹³ Al-Bukhaariy na Muslim.

Hadiyth Ya 76
Fikisheni Ujumbe Japo Kwa Aayah Moja, Atakayemwongopea Mtume
Ajitayarishie Makazi Yake Motoni

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو الْعَاصِ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا) أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((بَلَّغُوا عَنِي وَلُوْ آيَةً،
وَحَدَّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ)) البخاري

Imepokelewa kutoka kwa 'Abdullaah bin 'Amr Al-'Aasw (رضي الله عنهم) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: (**(Fikisheni kutoka kwangu japo Aayah moja. Na simulieni kuhusu habari za Wana wa Israaiyl wala hakuna dhambi [ubaya]. Na mwenye kunizulia uongo kwa makusudi, basi ajandalie makazi yake motoni)**).¹⁴

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Umuhimu wa kufikisha ujumbe, kuamrishana mema na kukatazana maovu japo kwa Aayah moja au Hadiyth moja. [Aal-'Imraan 3: 104, At-Tawbah 9: 71, 112, Al-Hajj 22: 41].

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرَجْتُ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَايُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾

((Mmekuwa Ummah bora kabisa uliotolewa kwa watu; mnaamrisha ma'aruf [Uislamu, wema] na mnakataza munkar [maovu] na mnawamini Allaah))¹⁵

2. Umuhimu wa kutafuta na kujifunza elimu sahihi ili kutoibalighisha Hadiyth dhaifu au mambo ya uzushi.
3. Kuruhusiwa kusimulia habari za Wana wa Israaiyl ili kupata mafunzo na mazingatio, ila la muhimu ni kuhakikisha masimulizi yamethibiti usahihi wake.
4. Kuzusha yasiyo sahihi ni mionganini mwa madhambi makubwa kwa vile yanamfikisha mtu motoni.

¹⁴ Al-Bukhaariy.

¹⁵ Aal-'Imraan (3: 110).

5. Mwenye hadhari na khofu ya kuzusha mafunzo yasiyo sahihi na kumzulia uongo Mtume (صلى الله عليه وآلـه وسلـم)، anadhihirisha wazi mapenzi yake kwa Mtume (صلى الله عليه وآلـه وسلـم)، kwani hakuna apendaye kumzulia uongo kipenzi chake.
6. Kumzulia Mtume (صلى الله عليه وآلـه وسلـم) uongo ni katika madhambi makubwa ya kumuingiza mtu Motoni, kwa hiyo kila mmoja wetu atahadhari sana.

Hadiyth Ya 77

‘Amali Zinakatika Isipokuwa Mambo Matatu: Sadaka Inayoendelea, Elimu Inayonufaisha, Mwana Mwema

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَّةٌ، أَوْ عِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُ لَهُ)) مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((*Mwanaadamu akifa, ‘amali zake hukatika isipokuwa mambo matatu: Sadaka inayoendelea, au elimu inayonufaisha, au mtoto mwema anayemuombea du’aa*)).¹⁶

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Umuhimu wa kutenda mema yatakayomfaa mwanaadamu Aakhirah baada ya kufariki kwake. [Al-Hashr 59: 18, Yaasiyn 36: 12].

﴿ يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا أَتَقْوُا اللَّهَ وَلَتَنْظُرُنَّفْسُكُمْ مَا قَدَّمْتُ لِغَيْرٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾

((Enyi mlaoamini! Mcheni Allaah na kila mtu aangalie anayoyatanguliza kwa ajili ya kesho [Aakhirah], na mcheni Allaah. Hakika Allaah ni Khabiyr - Mwenye Khabari zote za mnayoyatenda)).¹⁷

2. Kutoa sadaka katika Jihaad fiy SabiliLlaah (Njia ya Allaah), kama kujenga Msikiti, kuchimba kisima, hospitali, kuacha shamba linalotoa mazao n.k.
3. Umuhimu wa kujifunza elimu ya Dini na kuifunza ili ibakie kunufaisha watu, kuandaa madarasa, kuandika vitabu n.k. [Fadhila za elimu nyingi zimetajwa katika Hadiyth mbalimbali; mfano Rejea Hadiyth namba 16, 79, 81].

¹⁶ Muslim.

¹⁷ Al-Hashr (59: 18).

4. Umuhimu wa kulea watoto malezi mema ya Kiislamu ili watoke wana wema watakaomwombea mtu baada ya kufariki kwake. [Du'aa ya kuomba: Al- Furqaan 25: 74, Aal 'Imraan 3: 38].
5. Hakuna atakayeweza kumfaa mwenziwe Siku ya Qiyaamah ila 'amali zake tu alizozitenda. [An-Najm 53: 39-41]. Zaidi yake ni du'aa ya mwana mwema.
6. Kila mtu afanye juhud ya kufanya 'amali njema kabla ya kumfikia wakati ambao hatofaliwa ila kwa yale aliyoyatenda.

Hadiyth Ya 78

Viumbe Vyote Vinawaombea Wanaofunza Watu Kheri

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((فَضْلُ الْعَالَمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلٍ
عَلَى أَدْنَاكُمْ)) ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، حَتَّى
النَّمَاءَ فِي جُحْرِهَا، وَحَتَّى الْحُوتَ لَيَصْلُوْنَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ)) رواه الترمذى وقال خديث حسن.

Imepokelewa kutoka kwa Abu Umaamah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((Ubora wa Mwanachuoni juu ya mfanya 'Ibaadah, ni kama ubora wangu juu ya mwenye daraja ya chini mionganoni mwenu)). Kisha Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) akasema: ((Hakika Allaah na Malaika Wake, na walio mbinguni, hata wadudu chungu waliomo katika mashimo yao, na hata samaki, wanawaombea maghfira wanaowafundisha watu kheri)).¹⁸

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Fadhila adhimu za mwenye elimu ya Dini kwamba viumbe vyote vinamuombea maghfira.
2. Ukumbusho wa fadhila za mwenye elimu [Aal-'Imraan 3: 18, An-Nisaa 4: 83, Al-'Ankaboot 29: 49, Az-Zumar 39: 9, Al-Mujaadalah 58: 11].

﴿ إِنَّمَا تَخْشَىَ اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ﴾

((Hakika wanaomkhofu Allaah mionganoni mwa waja Wake ni Maúlamaa [Wanavyouni])).¹⁹

3. Himizo la kutenda linalomfaa mtu nafsi yake na wenginewe, jambo ambalo litamnufaisha hata baada ya kufariki kwake. [Rejea Hadiyth namba 78].
4. Kutafuta elimu ya kufikia cheo cha mwalimu au Mwanachuoni ni bora zaidi kuliko 'Ibaadah za naafilah (Sunnah), kwani 'Ibaadah inamnufaisha mtu pekee, lakini elimu haimnufaishi pekee, bali hata wengineo.

¹⁸ At-Tirmidhiy na amesema Hadiyth Hasan.

¹⁹ Faatwir (35: 28).

5. Dhihirisho la kuwapa heshima Ma'ulamaa na wanafunzi na kuwaombea.
6. Hadiyth hii inahimiza na kutilia nguvu mno suala la kutafuta elimu na kufunza watu.

Hadiyth Ya 79

Fadhila Za Swalaah Ya Jama'aah

عن ابن عمر (رضي الله عنهم) أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : ((صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ
الْفَدْلِ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa bin 'Umar (رضي الله عنهم) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآلـه وسلم) amesema: **((Swalaah ya Jama'aah ni bora kuliko Swalaah ya pekee kwa daraja ishirini na saba)).**²⁰

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Umuhimu na amri ya kutekeleza amri ya kuswali Jamaa kama Swalaah ya Ijumaa. [Al-Jumu'ah 62: 9-11].

﴿ يَتَأَكَّلُ إِلَيْهِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾

((Enyi mlaoamini! Kukiadhiniwa kwa ajili ya Swalaah siku ya Ijumaa, nendeni upesi kumdhukuru Allaah, na acheni biashara. Kufanya hivi ni bora kwenu ikiwa mnajua haya [basi fanyeni])).²¹

2. Umuhimu wake hadi kwamba katika vita inawapasa Waislamu waswali jama'aah. [An-Nisaa 4: 102].
3. Muislamu ana fursa za kujichumia thawabu nyingi na kubwa kwa kuswali jama'aah. [Hadiyth: **((Atakayeswali Swalaah ya 'Ishaa katika Jama'aah, atakuwa kama kwamba amesimama nusu ya usiku mzima. Na atakayeswali Asubuhi katika Jama'aah atakuwa kama kwamba ameswali usiku wote))**.²² Pia: **((Atakayehudhuria Swalaah ya 'Ishaa katika Jama'aah, atakuwa kama kwamba amesimama nusu usiku, na atakayeswali 'Ishaa na Alfajiri katika Jama'aah, atakuwa kama kasimama usiku mzima))**.²³

²⁰ Al-Bukhaariy na Muslim.

²¹ Al-Jumu'ah (62: 9).

²² Muslim.

²³ At-Tirmidhiy – Hadiyth Hasan.

4. Bainisho la fadhila kuu kabisa ya kuswali jama'aah katika Hadiyth: **((Lau wangelijua faida katika [Swalaah ya] 'Ishaa na Asubuhi, basi wangeliziendea [kuziswali] japo kwa kutambaa)).**²⁴
5. Umuhimu wake mwengine katika Hadiyth ya Abu Dardaa amemsikia Mtume ﷺ akisema: **((Hakuna mahala penye watu watatu kitongojini au jangwani ambapo hakusimamishwi Swalaah mionganoni mwao, isipokuwa shaytwaan huwaghilibu. Basi shikamaneni na jama'aah hakika mbwa mwitu humla mbuzi alie mbali.** [aliye peke yake])).²⁵
6. Imetajwa umuhimu wake pia katika Hadiyth ya kipofu aliyemwendea Mtume ﷺ kumtaka ruhusa asihudhurie Swalaah kwa vile hana wa kumuongoza, lakini Mtume ﷺ alimwambia madamu anasikia muadhini ajibu (mwito wa kwenda kuswali jama'aah Msikitini).
7. Anayeacha kuswali jama'aah amefananishwa na mnafiki. [Hadiyth: **((Hakuna Swalaah iliyo nzito kwa wanafiki kama Swalaah ya Alfajiri na 'Ishaa. Lau kama wangelijua yaliyomo humo [fadhila na faida] wangeliziendea [kuziswali] japo kwa kutambaa)).**
8. Uislamu unasisitiza umoja kwa kila upande na hali. [Aal-'Imraan 3: 200] [Rejea Hadiyth namba: 20].

²⁴ Al-Bukhaariy na Muslim.

²⁵ Abu Daawud, isnaad yake Jayyid.

²⁶ Al-Bukhaariy na Muslim.

Hadiyth Ya 80

Anayebalighisha Ujumbe Wa Dini Ananeemeshwa Na Allaah

عن ابن مسعودٍ (رضي الله عنه) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ((نَصَرَ اللَّهُ امْرًا سَمِعَ مِنَ شَيْئًا فَبَلَغَهُ كَمَا سَمِعَهُ, فَرَبَّ مُبَلِّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ)) وراوه الترمذى وقال : حديث حسن صحيح

Imepokelewa kutoka kwa bin Mas'uwd (رضي الله عنه) ambaye amesema: Nilimsikia Mtume (صلى الله عليه وآلہ وسلم) akisema: ((**Allaah Amneemeshe mtu aliyesikia kitu kutoka kwetu naye akakibalighisha kama alivyosikia. Huenda anayefikishiwa akawa ana fahamu zaidi kuliko aliyesikia**)).²⁷

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Fadhila na himizo la kutafuta elimu. [Rejea Hadiyth namba 16, 79].
2. Umuhimu wa kulingania Dini japo kwa Aayah moja. [Rejea Hadiyth namba 77].
3. Amana na jukumu la kubalighisha elimu sahihi.
4. Umuhimu wa kuhifadhi Qur-aan na Hadiyth.

﴿ بَلْ هُوَ أَيَّتُ بَيْنَتُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أَتُؤْنَى الْعِلْمَ ﴾

((Bali hizi ni Aayah bayana kabisa [zimehifadhiwa] **katika vifua vya wale waliopewa elimu**))).²⁸

5. Athari ya sikio na umuhimu wa kusikiliza mawaidha.
6. Umuhimu wa kufikisha kwa wengine ambao hawakupata fursa ya kusikia.
7. Tofauti baina ya viumbe vya Allaah (سبحانه وتعالى) kwa jinsi ambavyo mwenye kusikia huenda akawa na kipawa kizuri zaidi cha kufikisha kuliko aliyetoa mwanzoni.

²⁷ At-Tirmidhiy na amesema Hadiyth Hasan Swahiyh.

²⁸ Al-'Ankabuwt (29: 49).

